

# Πλάτων Ριβέλλης

## Τα γενέθλια της «Φωτοδού»

Οι άνθρωποι της τέχνης απασχολούν το μυαλό τους με θέματα τα οποία οι συνάνθρωποί τους κρίνουν από ασήμαντα έως ακατανόητα. Αυτός είναι και ο βαθύτερος λόγος που, παρά τις πιθανές διαφορές τους, επιχειρούν να συγχρωτίζονται, να ανταλλάσσουν τις απόψεις τους και να αθροίζουν τις δυνάμεις τους στην προσπάθεια να δώσουν απαντήσεις στις συχνά αλλόκοτες ανάγκες τους και στα ενοχλητικά ερωτηματικά τους. Έτσι γεννήθηκαν οι καλλιτεχνικές ομάδες.

Η εποχή μας όμως, περίοδος ατομικότητας αλλά και ατομικισμού, δεν τείνει προς την ομαδικότητα και δεν ευνοεί τον σχηματισμό ομάδων με κοινά χαρακτηριστικά. Εντούτοις, η βαθύτατη επιθυμία για επικοινωνία και για υπογράμμιση καλλιτεχνικής συγγένειας επαναφέρει στο προσκήνιο την έφεση για τη δημιουργία ομάδων με κοινά καλλιτεχνικά χαρακτηριστικά υπερνικώντας τον εγωισμό των καλλιτεχνών.

Πριν από αρκετά χρόνια, συγκεκριμένα το 1988, μαζί με λίγους παλαιούς μαθητές των φωτογραφικών μου σεμιναρίων ιδρύσαμε στην Αθήνα το σωματείο «Φωτογραφικός Κύκλος» με στόχο την καλλιτεχνική καλλιέργεια των μελών του και τη βελτίωση και προβολή της φωτογραφικής δουλειάς τους. Αυτό που ουσιαστικά επιδιώκαμε ήταν να ενώσουμε τις δυνάμεις μας και να νιώσουμε τη θαλπωρή μιας ευρύτερης παρέας με παρόμοιες φωτογραφικές κατευθύνσεις και επιδιώξεις. Τα σεμινάρια μου με οδήγησαν σε πολλές ελληνικές πόλεις. Σχεδόν σε κάθε μια από αυτές επιδιώχθηκε από τους κατοίκους και μαθητές μου η δημιουργία αντίστοιχων με τον «Φωτογραφικό Κύκλο» ομάδων. Η επιτυχία ήταν από μηδενική έως περιορισμένη. Τα εμπόδια αρκετά αλλά και συνήθη. Εγωισμοί, επιδίωξη προσωπικής προβολής, δυσκολία χρηματοδότησης, απουσία κοινά αποδεκτής ηγεσίας κ.λ.π. Οι περισσότερες ομάδες κατέληξαν σε απραξία και αρκετές επέστρεψαν στην ανυπαρξία.

Οι διαδοχικές επισκέψεις μου στη Λευκωσία στη δεκαετία του 1990 και στις αρχές της επόμενης, με στόχο σεμινάρια και εκθέσεις, είχαν ως παράπλευρο αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός πυρήνα νέων φωτογράφων με συγγενικές καλλιτεχνικές απόψεις και παρόμοιες φιλοδοξίες. Από τον πυρήνα αυτόν ξεκίνησε και η «Φωτοδός», την οποία θα χαρακτήριζα ως την πιο πετυχημένη φωτογραφική ομάδα από εκείνες που γεννήθηκαν στον απόηχο των σεμιναρίων μου. Ίσως μάλιστα να προσέθετα ότι σε ορισμένα σημεία υπερτερεί και του «Φωτογραφικού Κύκλου» δεδομένου ότι δεν βασίζεται στην εύκολη λύση της ηγετικής παρουσίας ενός μεγαλύτερου σε ηλικία δασκάλου και κατά κάποιο τρόπο καθοδηγητή της ομάδας, αλλά στη συντονισμένη δημοκρατική λειτουργία μιας ολόκληρης ομάδας που απαρτίζεται από αφοσιωμένα στην τέχνη της φωτογραφίας μέλη.

Η «Φωτοδός» έκλεισε τα δέκα χρόνια λειτουργίας. Είναι προφανές ότι έχει μπει σε στάδιο ενηλικίωσης και γνωρίζει πλέον πώς να αντιμετωπίζει κρίσεις εγωισμών και εξάρσεις φιλοδοξίας. Είναι επίσης προφανές ότι δεν εξαντλείται στο γεγονός της ύπαρξής της, αλλά συνεχώς προσπαθεί να κάνει την παρουσία της επωφελή για τα μέλη της και για το φωτογραφικό κοινό της Κύπρου. Αυτό αποδεικνύεται από το πλούσιο ευρητήριο των μέχρι σήμερα δραστηριοτήτων της, ανάμεσα στις οποίες παρατηρεί κανείς πολλές εκθέσεις και σεμινάρια, συμμετοχή σε φεστιβάλ και άλλες διοργανώσεις, κυκλοφορία βιβλίων, αλλά και πρόγραμμα τακτικών συναντήσεων, δημιουργία φωτογραφικής βιβλιοθήκης, καθώς και αναζήτηση νέων μελών και νέων ικανών φωτογράφων.

Μέσα από το εξαιρετικά καλαισθητο διαδικτυακό της site η «Φωτοδός» προβάλλει με σεμνότητα τις αδρές γραμμές μιας ιδεολογικής τοποθέτησης που σέβεται την ύπαρξη άλλων οργανισμών και απόψεων, αλλά ταυτόχρονα διεκδικεί το δικό της «πιστεύω» με άρνηση τυπικών διακρίσεων και σεβασμό στη φωτογραφική ιστορία και ποιότητα. Στην Αθήνα είχαμε την τύχη να απολαύσουμε τα τελευταία χρόνια τη δουλειά των μελών της «Φωτοδού» στη διάρκεια φωτογραφικών παρουσιάσεων που διοργανώνει ο «Φωτογραφικός Κύκλος» στο αμφιθέατρο του Μουσείου Μπενάκη. Μπορέσαμε έτσι να διαπιστώσουμε το εύρος και την ποιότητα της δουλειάς των φωτογράφων-μελών της, να θαυμάσουμε το προσωπικό ύφος που χαρακτηρίζει τη δουλειά των περισσότερων, να επισημάνουμε

την αφοσίωση των παλαιότερων και τον ενθουσιασμό των νεοτέρων και να υπογραμμίσουμε τη συναδελφικότητα που διέκρινε τη σχέση των μελών μεταξύ τους.

Στην επιτυχία τής «Φωτοδού» μεγάλη στάθηκε η συμβολή των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, κάτι που δεν έπαψε ποτέ να προκαλεί τον θαυμασμό μου και τη μικρή αναπόφευκτη ζήλια μου, μια και εμείς έχουμε συνηθίσει επί χρόνια είτε στην αδιαφορία είτε στο καιροσκοπικό ενδιαφέρον του δικού μας Υπουργείου Πολιτισμού. Εύχομαι στους φωτογράφους της «Φωτοδού» να πολλαπλασιάζονται, να ανανεώνονται, να εξελίσσονται και να παράγουν πάντοτε καλές φωτογραφίες. Και εύχομαι σε μένα να τις απολαμβάνω και να τους επαινώ.

## Ιωάννης Γέρου

### ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΦΩΤΟΔΟΥ

Δέκα χρόνια ζωής. Δέκα χρόνια δημιουργίας. Η Φωτοδός σηματοδοτεί με αυτό τολεύκωμα την ολοκλήρωση μιας δεκαετίας γεμάτης με φωτογραφικά γεγονότα που εμπλούτισαν τα πολιτιστικά δρώμενα στην Κύπρο.

Η Φωτοδός ξεκίνησε ανεπίσημα από το 2000, όταν μια ομάδα ανθρώπων που αγαπούσαν τη φωτογραφία και που είχαν παρακολουθήσει τα σεμινάρια φωτογραφίας του Πλάτωνα Ριβέλλη ξεκίνησαν να συναντιούνται και να συζητούν περί φωτογραφίας και τέχνης γενικότερα. Ένα χρόνο αργότερα και αφού βεβαιώθηκαν ότι οι συνθήκες ήταν ώριμες προχώρησαν στη δημιουργία του σωματείου για την καλλιτεχνική φωτογραφία με το όνομα Φωτοδός.

Στα δέκα χρόνια ζωής του, το σωματείο κατάφερε να πραγματοποιήσει σημαντικές εκδηλώσεις μερικές από τις οποίες έγιναν θεσμός, όπως η Ομαδική έκθεση που πραγματοποιείται μια φορά το χρόνο. Δέκα ομαδικές και πολλές ατομικές εκθέσεις έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα. Πέραν των εκθέσεων η Φωτοδός αντιπροσώπευσε την Κύπρο είτε ατομικά είτε ομαδικά, σε εκθέσεις φωτογραφίας στη Τσεχία, την Ελλάδα, τη Γερμανία, την Αυστρία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και το Ηνωμένο Βασίλειο. Επίσης σε συνεργασία με άλλους φορείς η Φωτοδός φιλοξένησε εκθέσεις μεγάλων φωτογράφων όπως του Sebastiao Salgado (σε συνεργασία με το Ίδρυμα Φάρος), του Κώστα Μπαλάφα (σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη και την Ελληνική Τράπεζα), της Βούλας Παπαϊωάννου (σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη και το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου), και του Νίκου Οικονομόπουλου, (σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη και το Ίδρυμα Ευαγόρα και Κάθλην Λανίτη). Είχε επίσης την καλλιτεχνική επιμέλεια της έκθεσης του Henri Cartier Bresson που φιλοξενήθηκε στην Κύπρο από τη Hathor Productions. Πραγματοποίησε σειρά σεμιναρίων και διαλέξεων σχετικών με τη φωτογραφία, τον κινηματογράφο και την τέχνη γενικότερα. Δυο φορές παρουσιάστηκε η δουλειά των φωτογράφων της Φωτοδού στο Μουσείο Μπενάκη μετά από πρόσκληση του Πλάτωνα Ριβέλλη.

Η Φωτοδός άντεξε μέσα από αντιξοότητες όλα αυτά τα χρόνια και συνεχίζει να δημιουργεί και να παράγει έργο. Κλειδί στην επιτυχία της οι άνθρωποι που από τον ελεύθερό τους χρόνο με ζήλο και κόπο προσφέρουν στην τέχνη αυτή. Των περισσότερων το επάγγελμα δεν έχει σχέση με τη φωτογραφία όμως προσφέρουν ανιδιοτελώς τις ώρες τους σε αυτό που αγαπούν περισσότερο και που είναι η φωτογραφία. Αυτή η ανιδιοτέλεια και κοινή αγάπη προς τη φωτογραφία δημιούργησε σχέσεις αλληλοσεβασμού μεταξύ των μελών ώστε σήμερα η Φωτοδός να φαίνεται και να είναι ακόμα πιο σεβαστή. Στήριγμα στις προσπάθειες της Φωτοδού όλα αυτά τα χρόνια υπήρξαν οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού που με τις χορηγίες τους, έκαναν δυνατή τη πραγματοποίηση όλων αυτών των εκδηλώσεων.

Δεκαπέντε φωτογράφοι μέλη της Φωτοδοῦ παρουσιάζουν ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα της δουλειάς τους. Οι φωτογραφίες που παρουσιάζονται αποτελούν ένα δείγμα της δουλειάς που επιτελείται τα τελευταία χρόνια στη Φωτοδοῦ. Οι δεκαπέντε προτάσεις, ανεξάρτητες φαινομενικά μεταξύ τους, μετά από μια πιο προσεκτική μελέτη αναδεικνύουν κοινά στοιχεία που τις συνδέουν. Καθόλου τυχαίο αφού έχουν όλες οι προτάσεις τον κοινό παρονομαστή που λέγεται Φωτοδοῦς.

Στοιχεία σημαντικά στη καλλιτεχνική φωτογραφία ὅπως η μετάλλαξη των πραγμάτων, η αντίθεση των συναισθημάτων, η απόλυτη πρόταση που δεν επιτρέπει αμφισβητήσεις, η αφαίρεση και ο ακροβατισμός μεταξύ αποτυχίας και επιτυχίας, ο υπαινιγμός και το μυστήριο που μπορεί να δημιουργήσει μια φωτογραφία, συνθέτουν ὅλα μαζί αλλά και το καθένα μόνο του το παζλ της καλής φωτογραφίας. Η χαρά του φωτογράφου ἔγκειται στο να καταφέρει μέσα στις φωτογραφίες του να συνυπάρχουν ένα ή περισσότερα από τα πιο πάνω στοιχεία. Θέλουμε να ελπίζουμε ὅτι αυτό συμβαίνει στις φωτογραφίες που παρουσιάζονται σε αυτό το λεύκωμα.

## Γιωργος Δημοσθενους

### ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Με ιδιαίτερη χαρά απευθύνω χαιρετισμό στην έκδοση του Φωτογραφικού Λευκώματος που είναι αφιερωμένο στα δεκάχρονα του Σωματείου «ΦΩΤΟΔΟΣ». Στα δέκα χρόνια παραγωγής και προώθησης της καλλιτεχνικής φωτογραφίας μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, η «ΦΩΤΟΔΟΣ» ἔχει καθιερωθεί ως ένας από τους σημαντικότερους οργανισμούς στον τομέα του Πολιτισμού.

Βασικές επιδιώξεις του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι η επαφή του ευρύτερου κοινού με τα αγαθά του πολιτισμού και η διασύνδεση της κυπριακής καλλιτεχνικής δημιουργίας με το παγκόσμιο γίνεσθαι. Αναμφίβολα πρωτοβουλίες ὅπως η φιλοξενία στην Κύπρο των εκθέσεων φωτογραφίας του Sebastiao Salgado, του Κώστα Μπαλάφα, της Βούλας Παπαϊωάννου και του Νίκου Οικονομόπουλου, η διοργάνωση σεμιναρίων και διαλέξεων με τη συμμετοχή ειδικών ὅπως ο Πλάτωνας Ριβέλλη και Γιώργος Γερόλυμπου και η συμμετοχή σε διεθνείς θεσμούς, ὅπως το Athens Photo Festival, υλοποιούν στην πράξη αυτές τις επιδιώξεις.

Μέσα από τις φωτογραφίες των μελών της «ΦΩΤΟΔΟΥ» στις ετήσιες εκθέσεις του Σωματείου, δείγμα των οποίων ἔχει επιλεγεί να παρουσιαστεί στο Λεύκωμα για τα δεκάχρονα, αποκαλύπτεται η σχεδόν μαγική δύναμη της Φωτογραφικής Τέχνης, η οποία ἔχει την ικανότητα να αποδίδει, με διεισδυτικό τρόπο, την καθημερινότητα ενός Τόπου και των Ανθρώπων του, διασώζοντας για πάντα τα στιγμιότυπα που συλλαμβάνει ο φακός. Οι φωτογράφοι της «ΦΩΤΟΔΟΥ» επιδιώκουν να αιχμαλωτίσουν μια μοναδική και ανεπανάληπτη στιγμή, ένα βλέμμα, ένα πρόσωπο, τη φευγαλέα εκείνη ἔκφραση που, ὄντας αυθόρμητη, είναι η αυθεντική πλευρά των πραγμάτων.

Με τις σκέψεις αυτές, συγχαίρω θερμά το μη κερδοσκοπικό σωματείο «ΦΩΤΟΔΟΣ» για το ἔργο που επιτελεί, και για την πρωτοβουλία να εμπλουτίσει το χώρο των εικαστικών τεχνών με την έκδοση αυτού του λευκώματος.

## Ζήνων Σιερεπεκλής

### ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΦΩΤΟΔΟΥ

Όταν το Νιόβρη του 1999 έλαβα γνώση για το φωτογραφικό σεμινάριο του Πλάτωνα Ριβέλλη στη Λευκωσία δεν γνώριζα ούτε τον ίδιο, ούτε κανένα - εκτός από ένα μόνο συνάδελφο - από αυτούς που παρακολούθησαν τελικά το σεμινάριο. Θυμήθηκα όμως ότι κάπου είχα διαβάσει ένα βιβλίο του Πλάτωνα το οποίο σκέφτηκα «ίσως είναι ακόμα στα ράφια της βιβλιοθήκης μου». Το βρήκα πράγματι και με χαρά διαπίστωσα ότι μεγάλο μέρος του ήταν υπογραμμισμένο. Συνηθίζω να υπογραμμίζω στα βιβλία που διαβάζω ότι ιδιαίτερος με συγκινεί και ταυτοποιεί τις σκέψεις μου.

Στην απόφαση να παρακολουθήσω το σεμινάριο συνέργησαν τόσο το βιβλίο όσο και το μεγάλο διάστημα αποχής μου από την καλλιτεχνική φωτογραφική δραστηριότητα. Είδα το σεμινάριο -πριν το παρακολουθήσω εννοείται- ως μια καλή ευκαιρία, ως ένα κίνητρο για να βγω από την αδράνεια. Ως αποτέλεσμα της απόφασης προέκυψαν δύο πολύ σημαντικά. Το ένα, σε προσωπικό επίπεδο, αφορά στη δική μου φωτογραφική πορεία που από τότε άλλαξε ριζικά, το δε άλλο αναφέρεται στο γεγονός ότι απ' αυτή την απόφαση τροχοδρομηθήκανε οι μετέπειτα ενέργειες για να γεννηθεί η Φωτοδός.

Ο λόγος του Πλάτωνα στο σεμινάριο υπήρξε αποκαλυπτικός. Ένας νέος εικονικός αλλά και ουσιαστικός συνάμα κόσμος φανερώθηκε μπροστά μου, ασπρόμαυρος εν πολλοίς, αλλά πλήρης χρωμάτων και αισθητικών αρωμάτων. Μέσα σε λίγες ώρες ο Πλάτων Ριβέλλης, μου (μας) αποκάλυψε δια μέσου πολλών διαφανειών και ανεκδότητων, όχι την ιστορία της φωτογραφίας αλλά τα διαμάντια της τέχνης αυτής και τα σημαντικότερα ονόματα πίσω απ' αυτά. Με το χαρισματικό λόγο του δασκάλου, όπως αρέσκει να αποκαλεί τον εαυτό του, ο Πλάτων κατόρθωσε εκείνο το Σαββατοκύριακο όχι μονάχα να διεγείρει το κοιμισμένο δαιμόνιο του φωτογράφου μέσα μου αλλά κυρίως να απελευθερώσει μian ιδέα και μια ανάγκη που εκ των πραγμάτων φάνηκε ότι δεν ήταν μόνο προσωπική αλλά συλλογική. Γνώριζα από πείρα ότι για να υπάρξει συλλειτουργο χρειάζεται καταλύτης.

Οι άνθρωποι ομαδοποιούνται και συσπειρώνονται οργανικά γύρω από μian ιδέα μόνο στο βαθμό που παρουσιάζεται μia ατομική πρωτοβουλία. Όμως από την ζωή έμαθα και τι εστί διάκριση. Έτσι άφησα καταρχάς την πρωτοβουλία του εγχειρήματος σε άλλους που γνώριζαν τον Πλάτωνα πριν από μένα και που χάρη στις δικές τους ενέργειες εμείς οι υπόλοιποι γνωρίσαμε κι ακούσαμε για πρώτη φορά, τον ομιλητή. Κατάλαβα γρήγορα μετά από δυο τρεις συναντήσεις ότι το κύριο βάρος της προσπάθειας για σύμπληξη νέας οργάνωσης για την καλλιτεχνική φωτογραφία έπεφτε στον γράφοντα.

Η πρωτοβουλία έφερε γρήγορα αποτελέσματα γιατί το momentum που είχε δημιουργηθεί ήταν θετικό και ζωντανό ακόμα ώστε να δημιουργηθεί ο πρώτος πυρήνας. Τύχη αγαθή το έφερε τότε ώστε ένας φίλος να μου παραχωρήσει για λίγο καιρό το χώρο στον οποίο λίγο αργότερα η Φωτοδός δημιούργησε την πρώτη της γκαλερί και το πρώτο οίκημα στο οποίο στέγασε τις δραστηριότητές της. Εκεί λοιπόν, στο χώρο ενός παλιού ζαχαροπλαστείου, στα τέλη του 2000, στην εντοιχισμένη Λευκωσία, στον ιστορικό δρόμο του Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου θεμελιώθηκε το σωματείο για την καλλιτεχνική φωτογραφία Φωτοδός, που σήμερα γιορτάζει τα δεκάχρονά του. Πρώτοι το λίθο έθεσαν εκτός του γράφοντος, οι Ιωάννης Γέρου, Μενέλαος Πίπτας, Μιχάλης Θεοχαρίδης και Φώτης Θεοδωρόπουλος.

Το στοιχείο κερδήθηκε. Η Φωτοδός όχι μόνο επέζησε αλλά και πολλά έχει προσφέρει όλα αυτά τα χρόνια σχετικώς με τη φωτογραφία. Έφερε μia νέα φωτογραφική ποιότητα και πιστεύω καλλιέργησε καινούργιες αισθητικές συνειδήσεις που με τη σειρά τους πρόσφεραν μia νέα άποψη για την καλλιτεχνική φωτογραφία. Η μεγάλη ή μικρή προσφορά της Φωτοδού δεν βρίσκεται όμως μόνο στη φωτογραφική της συνεισφορά προς τα έξω αλλά και στο τι έχει προσφέρει στα μέσα της, δηλαδή στους ανθρώπους που τη συναποτελούν. Θεωρώ ύψιστη κατάκτηση το γεγονός ότι πολλοί από εμάς, να μην πω όλοι, σφυρηλατήσαμε μεταξύ μας δυνατούς δεσμούς φιλίας. Η σχέση αυτή, περισσότερο συνεργατική παρά ανταγωνιστική είναι μia σπουδαία εσωτερική κατάκτηση που ως βασική συνιστώσα επέτρεψε στο σωματείο να λειτουργήσει σε πνεύμα συνύπαρξης και διαλεκτικής πνευματικής αλληλοπαραχώρησης. Το κοινό συνειδέναι που κτίστηκε στη βάση διαφορετικών μεν απόψεων, αλλά κάτω από μia ενωτική ιδέα δια τη φωτογραφία και την τέχνη γενικά, είναι η κινητήρια δύναμη της Φωτοδού η οποία εύχομαι να συνεχίσει την καλλιτεχνική της προσφορά προς όφελος υμών και αλλήλων.

Φωτοδός χαιρε